

Posudek na diplomovou práci Bc.Valérie Dvořákové,

Nástěnné malby v kostele svatého Jakuba Většího v Libiši.

Ústav pro dějiny umění FFUK v Praze, září 2013

Posudek vedoucí práce PhDr Hany Hlaváčkové

Malby kostela sv.Jakuba Většího v Libiši nejsou zcela neznámy. Věnovali se jim už podrobněji Zuzana Všetečková a Karel Stejskal, zmiňovali je i další badatelé. Přesto se diplomantce podařilo pojednat i malby a fragmenty dosud v literatuře nezmíněné a kresby a nápisy dosud nepublikované.

Skutečnost, že nástěnné malby jsou relativně dobře zachované je pozoruhodné zejména proto, že kostel stojí v záplavové oblasti. Jak vidíme i u jiných podobně položených kostelů (např. Na Prádle na Malé Straně), tvůrci jeho výzdoby s touto skutečností počítali a sokl, původně patrně s lambrekýny, je dosti vysoký. Jak diplomantka poznamenala, obec, na jejímž okraji kostel stojí, nebyla nikdy příliš významná, zdá se tedy, že jeho umístění bylo zvoleno kvůli obchodní cestě, která pokračovala nedalekým brodem.

Naplnilo mne potěšením, s jakým nadšením se V.D. pustila do práce na zmapování dosud ne zcela dokonale popsaného kostela. Zejména její práce in situ byla velmi důkladná: diplomantka prozkoumala všechny stěny i kouty kostela a objevila i dosud nezaznamenané fragmenty a nápisy a uvážila jejich význam v kontextu celé výzdoby. S literaturou pracovala také uvážlivě a kriticky. V práci uvádí dosud zniňované názory, které někdy přijímá, jindy navrhuje alternativní řešení.

Nejzajímavější je její pojednání o nástěnné kresbě Bába horší než čert, která je, jako jediný nebiblický a nehagiografický námět, umístěna na vnitřní stěnu věže. Odpovídá tak perifernímu umístění středověkých droherií a okrajových námětů v chrámovém sochařství (hlavice, chrlič). Kresba pro svou vysokou kvalitu byla dosud datována převážně až do 16.století. Poukazujíc na analogie z poslední čtvrtiny 14.stol. (skicák z Braunschweigu), zařazuje ji autorka přibližně do téže vrstvy jako malby na stěnách lodi a v presbytáři. Toto její nové zařazení podporuji zejména proto, že, jak známo, jsou často podkresby kvalitnější než

výsledné malby a to jak v nástěnných malbách, tak i v rukopisech. Záslouhou diplomantky je také vystopování předloh námětu, který se vyskytuje v soudobé i starší literatuře. V.D. si rovněž všímá poměrně bohatou práci malířů se šablonami.

Práce má samozřejmě i určité dílčí nedostatky: malby sice reflektují dvorskou malbu Václava IV., ale podle mého soudu jen dosti vzdáleně. Také souvislost s Emauzským cyklem je jen v ikonografické rovině. Rovněž u kryptoportrétů, zejména ženských postav, bych byla zdrženlivější. Dále upozorňuji, že sv.Cyril a Metoděj patřili od r. 1380 přímo mezi české patrony, takže není třeba vyhledávat další důvody k jejich přítomnosti. Všechny tyto výtky se ale týkají spíše detailů převzatých z literatury, k nimž se autorka, na rozdíl od jiných (Stejskalova téze o spojení se Sybillou Libuší) nepostavila kriticky. Za klad považuji také, že své zajímavé postřehy a hypotézy diplomantka uvádí jako jednu z možností a nechává je otevřené.

Práce je napsána svěží a dobrou češtinou. Doporučuji ji vřele k obhajobě.